

kiksi lähes kaikki Pöyhösen haastattelemat pietarilaisopettajat (yhdeksän yhdestätoista) olivat vaihtaneet työpaikkaa äskettäin, suurelta osin taloudellisista syistä. Asiat eivät siis ole Pietari-keskuksessa juuri Petroskoi-periferiaa paremmin. Monet opettajat antavat ymmärtää, että myös Suomelta odotetaan omaa panostusta ja vähintäänkin moraalista tukea sille, että suomen kieli oppiaineena saisi enemmän arvostusta ja koettaisiin naapurisuhteiden hoidonkin kannalta tärkeäksi.

Sari Pöyhösen väitöskirjan tutkimustuloksia voi – tekijänkin mukaan – hyödyntää käytännön opetustyössä molemmin puolin rajaa. Alan ammattilaisille aine-

opettajien työn ja kielenopetuksessakin erilaisten opetuskulttuurien vertailu on aina hyödyllistä. Suomessa esim. paluumuuttajia opettavat voivat Pöyhöstä lukiessa kokea myös yllättäviä aha-elämyksiä ja toisaalta vaikkapa identiteettejä haastattelujen kautta tutkivat saada uutta ajateltavaa. Myös suomen kielen opettajien työharjoittelun ja jatkokoulutuksen suunnittelussa Venäjällä näistä tutkimustuloksista on monipuolista hyötyä. Sitä paitsi, sivistyneeksi kansalaiseksi pyrkivän on aika ajoin hyödyllistä palata koulun penkille, tavalla tai toisella – mikseipä pätevää tutkimustakin lukien.

Pentti Stranius

Joensuun yliopiston venäjän oppiaineen historiaa ja nykypäivää

Natalia Baschmakoff & Lea Siilin (red.): *Novoje i staroje: Kafedre ruskogo jazyka Universiteta Joensuu 30 let. Joensuu: University of Joensuu, 2003. 250 s.*

Vuonna 2002 tuli kuluneeksi 30 vuotta Joensuun yliopiston venäjän kielen oppiaineen perustamisesta. Juhlavuoden kunniaksi oppiaine järjesti 25.10.2002 seminaarin ”Venäjän ja muiden slaavilaisten kielten ja kulttuurien opiskelu monikulttuurisissa ryhmissä (oma/vieras kieli)”, joka toi Joensuuhun osanottajia ympäri Suomea. Alustuksista, paneelikeskusteluista ja oppiaineen historiasta on koottu juhla kirja *Novoje i staroje: Kafedre ruskogo jazyka Universiteta Joensuu 30 let.*

Juhlakirja sisältää artikkeleita kolmella kielellä; suomeksi, venäjäksi ja englanniksi. Kirja jakautuu luontevasti viiteen osaan. Ensimmäisessä osassa, joka kä-

sittää kolme viidesosaa koko teoksesta, oppiaineen entiset ja nykyiset opettajat sekä jatko-opiskelijat esittelevät viimeisimpiä tutkimuksiaan. Artikkelien aiheet ovat mitä moninaisimmat kielen ja kirjallisuuden tutkimuksesta kielenopetukseen. Esa Anttikosken, Larisa Mustosen ja Lea Siilin kirjoituksissa pohditaan oikeinkirjoitukseen liittyviä kysymyksiä eri aikakausina, eri kielissä ja eri genreissä. Kielentutkimuksen kysymyksiä korrektin ääntämisen näkökulmasta käsittelee Svetlana Gostejevan artikkeli, kun taas Svetlana Šuvalova pohtii syntaksin ja semantiikan vuorovaikutusta selittävässä sivulauseissa. Venäläisen kirjallisuuden kysymyksiin keskittyy kolme artikkelia. Natalia Baschmakoff tarkastelee eri lähestymistapoja tekstin lokaalisuuteen ja sitä, millä perustein teksti voidaan katsoa lokaaliseksi. Igor Loštšilov analysoi Dobyštšinin tekstiä paikantamalla historiallisia fakto-

ja lähiluvun kautta, ja Kirsten Lodge puolestaan keskittyy tarkastelemaan Tšehovin kertomuksen ”Musta munkki” yhteyksiä venäläisen symbolismin varhaisvaiheisiin. Venäjän kielen opetukseen liittyvät Kirsti Eran ja Vladimir Panovin artikkelit. Era referoi kokemuksiaan autonomisen oppimisen soveltamisesta venäjän kielen opetukseen, ja Panov pohtii verbin roolia kielididaktisena ongelmana. Emeritaprofessori Muusa Savijärvi tiivistää kirjoituksessaan venäjän oppiaineen yhdessä muutaman muun laitoksen kanssa yhteistyössä tekemät kenttätöyt ja -tutkimukset mielenkiintoisiksi retkiksi niin tutkimuksen kuin rajantakaisen alueen tuntemuksenkin kannalta.

Juhlakirjan toisessa luvussa referoidaan varsinaisen juhlaseminaarin antia. Seminaarin avauspuheenvuorossa professori Natalia Baschmakoff esitteli keskustelun pohjaksi kolme kiinnostavaa artikkelia, jotka käsittelevät havainnollisesti äidinkielen, kotikielen ja vieraan kielen opetusta ja opiskelua. Tämän jälkeen maan eri venäjän kielen laitoksia edustaneet paneelikeskustelun osanottajat nostivat esiin ajankohtaisia venäjän ja slaavilaisten kielten ja kulttuurien opetukseen liittyviä ongelmia. Ljudmila Gromova (Tverin yliopisto) pohti opetuksen näkökulmasta ristiriitaa, joka venäjää opiskelevilla syntyy oman ja vieraan kulttuurin välille. Ahti Nikunlassi (Helsingin yliopisto) puolestaan esitti kysymyksen, miten saada opiskelijoiden kielen – ja nimenomaan kieliopin – osaamisen lähtötaso nykyistä paremmaksi, kun koulussa kielen teoreettista tuntemusta vaaditaan yhä vähemmän. Työelämän kannalta relevanttia kielen, kulttuurin ja kirjallisuuden hallintaa hidastavat myös alentuneet tieto- ja taitovaatimukset yliopistotasolla. Toisaalta on todettava tyytyväisenä, että oppi-

lailla on paljon sellaisia taitoja ja tiedonhankintavalmiuksia (esimerkiksi internet- ja tietojenkäsittelytaidot), joita aikaisemmillä sukupolvilla ei ole ollut. Arto Lehmuskallio (Tampereen yliopisto) kertoi venäjänkielisten abiturienttien osallistumisesta venäjän kielen ylioppilaskirjoi- tuksiin ja pohti sitä, miten näiden oppilaiden tiedot ja taidot vaikuttavat ko. kokeen arviointiin. Myös paneelikeskustelun kommenttipuheenvuoro on tiivistetty kirjaan: Jekaterina Prottassova (Helsingin yliopisto) jatkoi opettajan kokemuksiaan mm. siitä, miten organisoida opetus sekaryhmässä, joka koostuu venäjän-, suomen- ja kaksikielisistä oppilaista, Kari Mäkilä (Tampereen yliopisto) käsittelee seminaarin aiheen hengessä venäjän ja muiden slaavilaisten kielten opiskelua monikulttuurisissa ryhmissä ja Kaija Perho (Joensuun yliopisto) puolestaan toi esiin näkökohtia venäjän kielen opiskelun tasa-arvoistamiseen. Lisäksi mukana on Helsingin Suomalaisessa Yhteiskoulussa venäjää opettavan Marja Jegorenkovin kommenttipuheenvuoro venäjän kielen opetuksesta suomenkielisille oppilaille, paitsi omassa opinahjossa, myös yleensä kouluissa ja yliopistoissa.

Kirjan kolmas luku on omistettu alumneille, jotka pohtivat kirjoituksissaan opiskeluaikaansa, saamaansa opetusta ja opintojen tarkoituksenmukaisuutta työelämän näkökulmasta. Kertomukset havainnollistavat osuvasti sen, kuinka monille eri aloille ja erilaisiin asiantuntijatehtäviin (mm. matkailu, opetusala, kauppa, diplomatia) venäjän kielen ja kulttuurin asiantuntijat – ja humanistit yleensä – voivat sijoitua. Omalla esimerkillään he osoittavat myös, että pelkkä tutkinto ei riitä työllistämään, vaan tarvitaan monipuolista työkokemusta ja työelämän kontakteja

sekä aktiivinen ja positiivinen elämänsenne, hyvät sosiaaliset taidot ja joustavuutta muuttuvissa työtehtävissä.

Juhlakirjan neljännessä osassa, jonka ovat itseoikeutettuina laatineet emeritaprofessori Muusa Savijärvi ja yksi ensimmäisistä oppiaineen opiskelijoista, siinä väitellyt ja laitoksessa edelleen opettava Lea Siilin, palataan oppiaineen historiaan. Tietopainotteista ja perusteellista esitystä havainnollistavat luettelot opettajista, valmistuneista tohtoreista, lisensiaateista ja mai- tereista kolmenkymmenen vuoden ajalta. Tekstiä lukiessa mieleen nousee kirkkaita muistikuvia YYA-vuosikymmenten, perestroikan ja lama-ajan Suomesta. Kuluneen kolmenkymmenen vuoden aikana on tapahtunut suuria yhteiskunnallisia muutoksia niin Venäjällä kuin Suomessa- kin, myös yliopistolaitoksen sisällä. On mm. toteutettu useita tutkinnonuudistuksia ja jälleen kerran olemme uuden edessä. Nyt erityisiä haasteita tutkinnonuudistukselle asettaa opiskelijoiden yhä kirjavampi kieli- ja kulttuuritausta, mistä osoituksena on

myös juhlaseminaarin nimi.

Kirjan viimeinen osa onkin jatkoa neljännelle, sillä siinä käydään menneitä läpi vielä sanoin ja kuvin. Mukana on joukko nostalgisia valokuvia: haalistunut ryhmäkuva Moskovan Punaiselta torilta, leveälahkeisia farkkuja, ujoja hymyjä isosankaisten silmälasien takana, neuvostolehtoreita eri vuosilta ja vuosikymmeniltä. Nykypäivää edustavat kuvat uusista opiskelijoista, tutustumisretkistä ja iloisesta entisten ja nykyisen opiskelijoiden ja opettajien tapaamisesta 30-vuotisjuhlassa.

Juhlakirjan sisältö on kaiken kaikkiaan hyvin runsas ja monipuolinen. Siitä välittyy vilpitiön tekemisen meininki; oppiaineen kehittämiseksi on tehty paljon, voimia säästelemättä. Niin tutkimukseen kuin opetukseenkin on paneuduttu toden teolla. On hienoa, että tehty työ on nyt kirjattu johdonmukaisesti muistiin, paitsi nykyisiä, myös tulevia venäjän kielen tutkija-, opettaja- ja opiskelijasukupolvia varten.

**Marjatta Vanhala-
Aniszewski**

Herkkien tyttöjen rajut laulut

Notšnyje Snaipery: *Tsunami* (Real records, 2002). Katastrofitšeski; Na granitse; D.r.; Tsunami; Ty darila mne rozy; Vremja goda zima; Stolitsa; Ohota na voltšat; Dance me; Tšornoe solntse; Afriki; Piterškaja; Zvu-tši!

Pietarilainen Notšnyje Snaipery oli yksi viime vuoden näkyvimmistä venäläisistä rockyhteistä niin tuotannoltaan kuin ikävien sanomienkin puolesta: yhtyeen kakkosjäsen ja viulisti Svetlana Surganova jätti yhtyeen pian levyn *Tsunami* ilmestymisen jälkeen. Surganovan lähtö oli kui-

tenkin hyvin valmisteltu, ja vuoden loppuun mennessä hänen soolo-orkesterinsa oli jo noussut varteenotettavaksi tekijäksi venäläisessä populaarimusiikissa.

Aluksi Surganovan lähtö näytti hajottavan Notšnyje Snaiperien koko luonteen, sillä yhtye oli syntynyt nimenomaan Surganovan ja laulaja Diana Arbeninan duettona. Duetto ehti toimia kymmenisen vuotta akustisena, ja lauluista monet olivat yhteistä tekoa. *Tsunami* oli vasta toinen sähköinen studioalbumi. Kahden poikamaisesti pukeutuvan tytön duetto oli kerännyt ympärilleen pitkälle tyttöpareista koostuvan